

ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΣΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΚΗΣ ΩΣ ΔΕΥΤΕΡΗΣ ΞΕΝΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

Στα πλαίσια της ενοποίησης της Ευρώπης και της παγκοσμιοποίησης ολόκληρου του κόσμου, η εκμάθηση μίας ξένης γλώσσας έχει αποκτήσει νέα βαρύτητα. Έτσι οι μαθητές ξεκινούν να μαθαίνουν μία ξένη γλώσσα από το δημοτικό, ενώ η διδασκαλία της πραγματοποιείται κατά κανόνα στην γλώσσα – στόχο. Σκοπός είναι να αναπτυχθούν οι διαπολιτισμικές ικανότητες των μαθητών, να υποστηριχθεί η διαμόρφωση της προσωπικότητάς τους και να προωθηθεί η ανοχή καθώς και η δυνατότητα αλλαγής της προοπτικής τους. Πέρα από αυτό, η εκμάθηση ξένων γλωσσών πρέπει να λαμβάνει υπόψη την γλωσσική πολυμορφία της εκάστοτε κοινωνίας.

Η πολυγλωσσία αποτελεί μία από τις προκλήσεις για τον διαπολιτισμικό διάλογο και για να επιτευχθεί οφείλουμε να μεταδώσουμε στους μαθητές τις απαραίτητες βασικές στρατηγικές για την εκμάθηση της αντίστοιχης γλώσσας έτσι ώστε να καταστούν ικανοί να λάβουν γνώσεις που θα τις διατηρούν για όλη τους τη ζωή. Όσον αφορά στους βασικούς στόχους των μαθημάτων ξένων γλωσσών η ανάπτυξη της επικοινωνιακής ικανότητας βρίσκεται στην κορυφή της λίστας. Οι μαθητές θα πρέπει να είναι σε θέση να χρησιμοποιούν την ξένη γλώσσα γνωρίζοντας τις εκάστοτε συντακτικές, γραμματικές και λεξιλογικές δομές της και εφαρμόζοντας τες τόσο στον προφορικό όσο και στον γραπτό λόγο. Δεν μας ενδιαφέρει μία στυγνή αναπαραγωγή των γνώσεων για τον πολιτισμό της γλώσσας – στόχου αλλά η απόκτηση της ικανότητας με βάση την οποία οι μαθητές θα μπορούν να παρατηρήσουν, να αναλύσουν και να συγκρίνουν κοινωνικό-πολιτισμικές δομές των αντίστοιχων χωρών των οποίων την γλώσσα μαθαίνουν, γεγονός που πραγματοποιείται ξεκινώντας από τις τάξεις του δημοτικού και συνεχίζοντας στις επόμενες εκπαιδευτικές βαθμίδες.

Τα υπάρχοντα εκπαιδευτικά πρότυπα για τις σύγχρονες ξένες γλώσσες εναρμονίζονται με το πλαίσιο αναφοράς για τα γλωσσικά προσόντα του Συμβουλίου της Ευρώπης, σύμφωνα με το οποίο στο σχολείο αποκτώνται τα 4 από τα 6 επίπεδα επάρκειας της ξένης γλώσσας ενώ πλέον η ικανότητα χειρισμού της ξένης γλώσσας, που εκτιμάται με περιγραφόμενη βαθμολογία, συνδέεται με πιστοποιητικά γλωσσομάθειας και εξωσχολικές απαιτήσεις.

Στη συνέχεια θα τεθούν οι βασικές αρχές για την διδασκαλία της γερμανικής ως ξένης γλώσσας σε μαθητές, προκειμένου αυτοί να μπορούν να την χρησιμοποιούν για να επικοινωνούν τόσο γραπτά όσο και προφορικά με διαφορετικά γλωσσικά περιβάλλοντα και να διευρύνουν τις πηγές πληροφοριών τους (πχ. στο Ίντερνετ). Οι μαθητές αποκτούν γνώσεις στα ακόλουθα πεδία: επικοινωνιακές ικανότητες, βαθιά γνώση του γνωστικού μέσου, αντιμετώπιση κειμένων, πολιτισμική επάρκεια και ικανότητα αφομοίωσης μεθόδων. Ολοκληρώνοντας την έκτη τάξη του δημοτικού οι μαθητές βρίσκονται στο επίπεδο A1, ενώ με την ολοκλήρωση της τρίτης τάξης του γυμνασίου αγγίζουν το επίπεδο A2 και εν μέρει B1.

Η εκμάθηση μίας ξένης γλώσσας είναι μία πολυδιάστατη διαδικασία, κατά την οποία αρχικά δίνεται έμφαση στο λεξιλόγιο (ακόμη και τα γραμματικά φαινόμενα διδάσκονται αρχικά ως λεξιλογικές μονάδες), καθώς σε πρώτη φάση προέχει η ευχέρεια λόγου του μαθητή στην εκάστοτε γλώσσα, στην οποία μπορούν να συμβάλουν σημαντικά διάφορα οπτικό-ακουστικά μέσα σε συνδυασμό με την απομνημόνευση τραγουδιών στην γλώσσα – στόχο· στα πρώτα στάδια δεν είναι απαραίτητη η κατανόηση κάθε λέξης, παρά μόνο η γενική ιδέα. Η ικανότητα των μαθητών να διευρύνουν μόνοι τους τις γνώσεις τους μπορεί να ενισχυθεί μέσα από μεθόδους εκμάθησης και εργασίας, όπου τα λάθη (σε

εύλογο βαθμό) αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα της διαδικασίας της εκμάθησης.

Όσον αφορά στην έκτη τάξη του δημοτικού, στις επικοινωνιακές ικανότητες συμπεριλαμβάνονται τα εξής:

- η κατανόηση ακουστικών κειμένων, όπου οι μαθητές είναι σε επίπεδο να καταλαβαίνουν σύντομες ερωτήσεις και ξεκάθαρα διατυπωμένες πληροφορίες, κτλ.
- η ομιλία, τόσο σε μορφή διαλόγου (να μπορούν να χαιρετήσουν κάποιον, να πούνε το όνομα τους, που μένουν κτλ.) όσο και σε μορφή μονολόγου (να περιγράφουν τον εαυτό τους, να μιλούν για καθημερινά πράγματα, κτλ.)
- η κατανόηση κειμένων, όπου οι μαθητές μπορούν να κατανοήσουν απλές γραπτές οδηγίες ή κείμενα με σχετικά γνωστό λεξιλόγιο, κτλ.
- η σύνταξη κειμένων, όπου μπορούν να συντάξουν απλές προτάσεις
- η μετάφραση, όπου οι μαθητές μπορούν να αντιδρούν προφορικά σε απλές καθημερινές καταστάσεις, όπως να συστήνουν κάποιον, κτλ.

www.deutsch.gr

Στη βαθιά γνώση του γλωσσικού μέσου συμπεριλαμβάνονται:

- η φωνολογική επάρκεια, όπου οι μαθητές προφέρουν ένα περιορισμένο εύρος λεξιλογίου που έχουν αποστηθίσει
- η λεξιλογική επάρκεια, όπου οι μαθητές χρησιμοποιούν λέξεις που έχουν μάθει κατά την διάρκεια των μαθημάτων τους, γράφουν απλές προτάσεις, κτλ.
- η γραμματική επάρκεια, όπου οι μαθητές κάνουν σωστή χρήση της γλώσσας στην επιλογή των άρθρων, προθέσεων, τον σχηματισμό και την σύνδεση προτάσεων, τις ημερομηνίες και τις ώρες, και γενικά σε απλές προτάσεις που περιέχουν λεξιλόγιο σχετικό με την αντίστοιχη καθημερινότητά τους.

Στην αντιμετώπιση των κειμένων συμπεριλαμβάνεται η ικανότητα των μαθητών να ακούνε, να διαβάζουν και να γράφουν μετά από υπαγόρευση μικρά κείμενα διαφορετικού τύπου, όπως εισιτήρια, πλακάτ, προσκλήσεις, τραγούδια, απλές τηλεφωνικές συνομιλίες, κτλ. (μέσα: ραδιόφωνο, τηλεόραση, ηλεκτρονικός υπολογιστής, κτλ.).

Στην πολιτισμική επάρκεια συμπεριλαμβάνονται οι κοινωνικό-πολιτισμικές γνώσεις και οι διαπολιτισμικές ικανότητες, με βάση τις οποίες οι μαθητές αντιπαραθέτουν και συγκρίνουν τον κόσμο τους με την πραγματικότητα της κοινωνίας της γλώσσας – στόχου.

Η ικανότητα αφομοίωσης μεθόδων περιλαμβάνει τις τεχνικές εκμάθησης και εργασίας και την ικανότητα εκμάθησης της γλώσσας· οι μαθητές μπορούν να χρησιμοποιούν από μόνοι τους μεθόδους και στρατηγικές για την διεύρυνση της επικοινωνιακής γλωσσικής τους ικανότητας καθώς και να συνεργάζονται σε ομάδες (χρησιμοποιώντας λέξεις κλειδιά, τεχνικές απομνημόνευσης, αναζήτηση λύσεων, λίστες λέξεων και εκφράσεων, χαρτοφυλάκιο γλωσσομάθειας, κτλ.). Επίσης είναι ικανοί να χρησιμοποιούν βοηθητικά μέσα (πχ. ηλεκτρονικούς υπολογιστές) και να κάνουν παρουσιάσεις για ειδικά θέματα ή για αποτελέσματα των εργασιών.

Όσον αφορά στην τρίτη τάξη του γυμνασίου, στις επικοινωνιακές ικανότητες συμπεριλαμβάνονται:

- η κατανόηση ακουστικών κειμένων, όπου οι μαθητές είναι σε επίπεδο να καταλαβαίνουν πολύπλοκες οδηγίες και ερωτήσεις, να αναγνωρίζουν ένα ευρύτερο λεξιλόγιο σε διαφορετικού τύπου ακουστικά κείμενα, κτλ.
- η ομιλία, τόσο σε μορφή διαλόγου (να μπορούν να διεξάγουν συζητήσεις για τη ζωή τους έχοντας αποστηθίσει κάποιες βασικές προτάσεις, να καταλαβαίνουν συζητήσεις ακόμα κι αν δεν μπορούν να προβάλλουν τις διαφωνίες τους, κτλ.) όσο και σε μορφή μονολόγου (να παρουσιάζουν τα αποτελέσματα εργασιών ενώπιον των υπολοίπων, να διαμορφώνουν προτάσεις, σχέδια, κτλ.).
- η κατανόηση κειμένων, όπου οι μαθητές μπορούν να κατανοήσουν ειδικά κείμενα με μη πολύπλοκο λεξιλόγιο, να καταλαβαίνουν απλά καθημερινά κείμενα, να διαπιστώνουν εάν και πόσο

μπορεί να τούς είναι χρήσιμο ένα κείμενο, κτλ.

- η σύνταξη κειμένων, όπου μπορούν να γράψουν προτάσεις και μικρά κείμενα με απλή σύνταξη, όπως πχ. προσκλήσεις, βιογραφικά σημειώματα, σύντομα γράμματα, κτλ.
- η μετάφραση, όπου οι μαθητές μπορούν να αντιδρούν προφορικά σε απλές καθημερινές καταστάσεις, όπως να επικοινωνούν με αλλοδαπούς επισκέπτες, κτλ.

Στη βαθιά γνώση του γλωσσικού μέσου συμπεριλαμβάνονται:

- η φωνολογική επάρκεια, όπου οι μαθητές, πλησιάζουν προς τον αυθεντικό τόνο προφοράς των λέξεων, χωρίς να τα καταφέρνουν απόλυτα
- η λεξιλογική επάρκεια, όπου οι μαθητές χρησιμοποιούν ένα βασικό λεξιλόγιο σχετικό με τις ικανότητες και τα ενδιαφέροντα τους, τούς υπαγορεύονται προτάσεις, κτλ.
- η γραμματική επάρκεια, όπου οι μαθητές κάνουν σωστή χρήση της γλώσσας σε πιο σύνθετες προτάσεις που περιέχουν λεξιλόγιο σχετικό με την αντίστοιχη καθημερινότητά τους, στην επιλογή των άρθρων, προθέτων, κτλ.

www.deutsch.gr

Στην αντιμετώπιση των κειμένων συμπεριλαμβάνεται η ικανότητα των μαθητών να ακούνε, να διαβάζουν και να γράφουν μετά από υπαγόρευση κείμενα διαφορετικού τύπου, όπως επίσημα έγγραφα, βιογραφικά, νεανικά περιοδικά, κτλ. (μέσα: ραδιόφωνο, τηλεόραση, ηλεκτρονικός υπολογιστής, αποσπάσματα κινηματογράφου, κτλ.).

Στην πολιτισμική επάρκεια συμπεριλαμβάνονται οι κοινωνικό-πολιτισμικές γνώσεις και οι διαπολιτισμικές ικανότητες, με βάση τις οποίες οι μαθητές αντιπαραθέτουν και συγκρίνουν τον κόσμο τους με την πραγματικότητα της κοινωνίας της γλώσσας – στόχου.

Η ικανότητα αφομοίωσης μεθόδων περιλαμβάνει τις τεχνικές εκμάθησης και εργασίας και την ικανότητα εκμάθησης της γλώσσας· οι μαθητές μπορούν να χρησιμοποιούν από μόνοι τους μεθόδους και στρατηγικές για την διεύρυνση της επικοινωνιακής γλωσσικής τους ικανότητας καθώς και να συνεργάζονται σε ομάδες (χρησιμοποιώντας λέξεις κλειδιά, τεχνικές απομνημόνευσης, αναζήτηση λύσεων, λίστες λέξεων και εκφράσεων, χαρτοφυλάκιο γλωσσομάθειας, κτλ.). Επίσης είναι ικανοί να χρησιμοποιούν βοηθητικά μέσα (πχ. ηλεκτρονικούς υπολογιστές), να καταλαβαίνουν την ειδική γλώσσα των μέσων και να βρίσκουν ποικίλες πληροφορίες.

(Περίληψη της εισήγησης στην Ημερίδα Επιμόρφωσης που διοργάνωσε η Πανελλήνια Ένωση Καθηγητών Γερμανικής Γλώσσας Π.Ε. στη Λάρισα στις 27.01.2008)